

Koulujen ja varhaiskasvatuksen tilojen hyödyntäminen hyvinvoinnin palveluverkossa

Hyvinvoinnin ja opetuksen ja kasvatuksen palvelualueet selvittivät osana palveluverkkoselvitystä koulujen ja varhaiskasvatuksen tilojen nykyistä käyttöä ja tilojen uusia käyttömahdollisuuksia hyvinvoinnin palveluverkon näkökulmasta.

Koulujen tilat

Järvenpään kaupungilla on yhteensä 95 koulujen ja varhaiskasvatuksen (päiväkotien) tilaa, jotka ovat myös ulkopuolisten toimijoiden varattavissa. Näistä 44 kohteessa kulunhallinta toimii ja tilat ovat varattavissa nykyisen tilavarausjärjestelmän kautta.

Vastaavasti on 51 kohdetta, jotka voisivat olla varattavissa, mutta kohteiden kulunhallinta tulee voida ratkaista ensin tarkoituksenmukaisella tavalla. Näiden kohteiden mahdolliset varaukset menevät edelleen rehtoreiden kautta.

Tavoitteena on jatkossa selvittää, mitä tiloja kannattaa avata julkisesti varattaviksi ja missä kohteissa olisi tarve edistää kulunhallintaa. Kulunhallinnan haasteet ja siihen liittyvä käytäntöjen epäselvyys on syy, miksi useamman koulun tilat eivät ole varausjärjestelmän kautta varattavissa. Tavoitteena on myös tuntiperusteisen tilavaruksen prosessien ja työnkulkujen yhtenäistäminen kaupunkitasoisesti, tilavarauuskäytänteiden yhtenäistäminen sekä tilavarauksista kertyvän tiedon hyödyntäminen osana tilaomistuksen raportointia ja toiminnan kehittämistä.

Päiväkotien tilat

Järvenpään kaupungilla on tällä hetkellä seitsemän päiväkotia, joissa on ilta- ja viikonloppukäyttöä. Näissä kohteissa ulkopuolisen käytön mahdollistavat rajatut kulkualueet ja sitä kautta sisään pääsyn varausten mukaisilla koodeilla. Muissa päiväkodeissa edellä mainittujen kulkualueiden rakentaminen muodostaisi ylimääräisiä kustannuksia, koska kulkualueiden rajausta ei ole jokaisessa kohteessa mahdollista ilman rakennusteknisiä ratkaisuja eikä aina tarkoituksenmukaistakaan. Kaikissa päiväkodeissa ei ole myöskään käyttökelpoisia tiloja, kuten esim. liikuntasaleja tai varastotiloja- tai kaappeja.

Koulujen ja Varhaiskasvatuksen tilojen mahdollisuudet Järvenpään Opiston palvelujen tarpeiden näkökulmasta

Järvenpään Opisto on Järvenpään kaupungin ylläpitämä kansalaisopisto, jonka perustehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia tarjoamalla mahdollisuuksia opiskeluun, harrastamiseen ja itsensä kehittämiseen. Opiston toimintaan osallistuu lähes 12 000 kurssilaista vuosittain. Toimintaa järjestetään noin 35 eri toimipisteessä ympäri Järvenpäästä.

Opisto järjestää kurssitoimintaa arki-iltaisin ja viikonloppuisin kaupungin eri kouluilla ja päiväkodeissa sekä muissa kaupungin tiloissa. Opisto käyttää monipuolisesti koulujen eri tiloja, joita ovat mm. liikuntasalit, taito- ja taideaineiden luokat, kotitalousluokat ja teoriaopetusluokat. Noin 75 % opiston toiminnasta tapahtuu ilta-aikaan ja viikonloppuisin, jolloin toimintaan osallistuvat pääsääntöisesti työssäkäyvät, lapset ja nuoret.

Noin 25 % Järvenpään Opiston toiminnasta järjestetään arkisin klo 8–16. Tuolloin opiston toimintaa on pääsääntöisesti Järvenpää-talolla, Opiston käsityötalolla (Ratamo), Pirosen liikuntakeskuksessa ja uimahallilla. Näiden toimipisteiden yhteydessä ovat opiston opetusmateriaalin ja -välineiden päävarastot, joista materiaalia kuljetetaan muihin toimipisteisiin. Arkisin klo 8–16 toimintaan osallistuvat pääsääntöisesti seniorit, kotoutujat, pikkulapsiperheet, vuorotyöläiset ja työttömät.

Järvenpään Opiston toiminta on laajaa (yli 700 kurssia, 11 800 osallistujaa, 150 opettajaa vuosittain), ja se on sen vuoksi sijoitettava eri toimipisteisiin. Esimerkiksi opiston liikuntakursseja on arki-iltaisin yhtäaikaaisesti 7–10 eri liikuntasalissa ympäri kaupunkia. Toiminta on maantieteellisesti hajautettua myös siksi, että se olisi mahdollisimman saavutettavaa.

Mahdollisuus sijoittaa opiston kurssitoimintaa nykyistä laajemmin kaupungin koulujen tiloihin on selvitetty mm. vuosina 2021–2022, kun opiston pääopetuspaikat siirtyivät pois Kansakoulunkatu 1:stä (ns. vanha keskuskoulu). **Selvityksessä todettiin, että kouluilta ei löydy riittävästi luokkatiloja, joissa opiston toimintaa voitaisiin järjestää arkisin klo 8–16.** Yksittäiset vapaat luokkatilat vaihtuvat jaksojärjestelmän takia monta kertaa vuodessa, mikä vie toimintaedellytykset erityisesti koko lukukauden tai lukuvuoden mittaisilta kursseilta, jollaisia valtaosa kursseista on. Arkisin klo 8–16 opiston käytössä olevien opetuspaikkojen on sijaittava Järvenpään keskusta-alueella. Valtaosa arkisin klo 8–16 kursseille osallistujista on eläkeläisiä, työttömiä, kotoutujia ja pikkulapsiperheitä, jotka saapuvat kurssipaikalle kävellen tai julkisella liikenteellä. Opetuspaikan sijainti kaukana keskustasta estää kurssitoimintaan osallistumisen autottomilta kaupunkilaisilta, joita opiston opiskelijoista on arviolta vähintään puolet.

Keskeinen huomio on myös, että **kouluilta tai päiväkodeilta ei löydy Järvenpään Opiston tarpeisiin riittäviä varastotiloja.** Opetusmateriaalia (esim. maalit, pensselit, langat, työkalut, savi, liikuntavälineet) on materiaalisidonnaisessa kurssitoiminnassa huomattavan suuri määrä. Koulujen ja päiväkotien varastotilat on suunniteltu ja mitoitettu rakennusten pääkäyttäjien tarpeisiin.

Yhteenveto

Opetuksen ja kasvatuksen tilat tukevat hyvinvoinnin palveluverkkoa ensisijaisesti ilta- ja viikonloppukäytössä. Tilojen laajempi hyödyntäminen on kuitenkin rajallista kulunhallintaan, tilojen soveltuvuuteen, varastointimahdollisuuksiin, sijaintiin sekä arkipäiväisen toiminnan jatkuvuusvaatimukseen liittyvien tekijöiden vuoksi.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen tilat eivät ratkaise hyvinvoinnin palvelualueen kaikkia tilatarpeita. On tärkeää huomioida opetuksen ja kasvatuksen tilojen ensisijainen käyttötarkoitus ja niiden tosiasiallinen käytettävyys hyvinvoinnin palvelujen näkökulmasta. Koulujen ja varhaiskasvatuksen tilat eivät siis ratkaise myöskään nuorisopalvelujen, Myllytien toiminnan ja Opiston toimintakokonaisuuden tilatarvetta.

Erilaiset yhdistykset ja järjestöt tarvitsevat hyvin erilaisia kokoontumis- ja harrastustiloja, eivätkä koulujen ja päiväkotien tilat automaattisesti sovellu kaikkien yhdistysten tarpeisiin. Yksi rajaava tekijä on varastointitilojen- ja kaappien puute ja soveltumattomuus yhdistysten käyttöön.

